

2. Szórend és egyeztetés

A szavak egy mondatban nem véletlenszerű sorrendben fordulnak elő. Ha a *A nagy kutya kergeti a pici cicákat* mondat szavait ábécésorrendbe raknám, értelmetlen szósalátát kapnék: *A a cicákat kergeti kutya nagy pici*. De az is agrammatikus, ha a helyes szórend mellett nem vagy hibásan egyeztetem a szavakat: *A nagy kutya kergetik a piciket cicákat*. A **szórend** és az **egyeztetés** lesz az a két „köttöanyag”, amelyek segítségével a szintaxis grammatikus mondatokká építi össze a szavakat.

A világ nyelvei számos egyeztetési mintát ismernek. Aki németül, latinul vagy oroszul tanult, az tudja, a melléknévet (és/vagy a névelőt) a főnévvel nemben, számban és esetben is egyeztetni kell. Újlatin nyelvekben „csak” nemben és számban. Igék esetén a nyelvtani nem és a szám mellett a személyre is kiterjedhet az egyeztetés. Néhány példa a magyar nyelvből:

egyeztetési mintázat	grammatikus példa	agrammatikus példa	egyező jegy
<i>alany-melléknévi állítmány</i>	<i>A kocsik szépek.</i>	* <i>A kocsik szép.</i>	[többes szám]
<i>alany-ige</i>	<i>A kutyák ugatnak. Én olvasok.</i>	* <i>A kutyák ugat. * Én olvasunk. * Én olvasol.</i>	[többes szám] [egyes szám] [első személy]
<i>tárgy-ige</i>	<i>Én látlak téged. Látom a házat.</i>	* <i>Én látom téged * Látok a házat.</i>	[második személy] [határozottság]

Az elsőéves bibliai héber tanulmányaink során megtanultuk, hogy:

1. A jelzőként használt melléknévet nemben, számban és határozottság tekintetében is egyeztetjük a jelzett főnévvel. A jelzőként használt melléknév *követi* a jelzett főnevet.
2. Az állítmányként használt melléknévet nemben és számban egyeztetjük az alannal.
3. Az igét nemben, számban és személyben egyeztetjük az alannal.

Feladat:

A csoporttársaival közösen válasszanak ki egy bibliai szövegrészletet (szemelvényt), amelyet szöveg-olvasáson lehetőleg már feldolgoztak. Legyen legalább 10-12 bibliai vers terjedelmű.

Keressenek ebben a szövegben minél több (legalább 5-6) példát arra, hogy egy **melléknévet (vagy participiumot) egy főnévvel** egyeztet a szöveg, valamint minél több (legalább 5-6) példát arra, hogy egy **igét egy főnévvel** egyeztet a szöveg. Mi ezekben az esetekben a **szórend**?

Találnak arra is példát, hogy **melléknév igével** egyezik? Találnak arra példát, hogy **névmás** egyezik igével vagy melléknévvvel?

Milyen további észrevételeik vannak? Például: az ige vajon **az alanyával vagy a tárgyával** egyezik? (Találnak mindkettőre példát?) Az a két szó, amely egymással egyezik, milyen **távol** lehet egymástól: előfordul, hogy egy szót egy távolabbi mondatban található szóval egyeztetünk? Találnak példát **rosszul egyeztetett** (vagy **nem egyeztetett**) igére vagy melléknévre?

*Készítsenek elő egy 5 perc terjedelmű **kiselőadást**, amelyen a csoport tagjai bemutatják, hogy mit figyeltek meg a **szórend és egyeztetés** terén a vizsgált szemelvényben.*

A feladatokat a csoporttársaival közösen oldják meg: ha lehet, személyesen (ha nem, akkor emailben vagy chatben). *Nincsen jó és rossz válasz*, az pedig különösen hasznos, ha társaival eltérő véleményeket képviselnek. Azt, hogy mire jutottak, órán fogjuk megvitatni.